

TUGAN

AGAHI SANAT OKULU

BİLİM, SANAT VE KÜLTÜR DERGİSİ

Sıradan Hayatların Sıradışı
Anlatıcısı: Ahmet Büke

Sözcüklerin İzinde Bir Yolcu:
Serkan Türk

Yapay Zeka Hayata Karşı Bir
Hakarettir

Gelişen Dünyada Geleneksel
Hayvanat Bahçelerine Yer
Yok!

Savaşın Kalıcı Yankıları:
Halid Hüseyin'in
Eserlerinde Travma ve
Dayanıklılık

Neden İbn Haldun?

Kadirname

Özbek Atasözlerinde Akıl ve
Edep

Yarının Dünyası
Okuyanlarındır: Endülüs
Okuma Projesi

Dil Öğrenmenin Kalbi
Bursa'da Atıyor:Uludağ
TÖMER

TIL O'RGANISHNING YURAGI BURSADA URMOQDA — ULUDAĞ TÖMER

– Ustoz, intervyu taklifimizni qabul qilganingiz uchun sizga katta rahmat. Avvalo, Ulutömerning boy tarixi, bugungi kunda bajarayotgan vazifalari va kelajakdagi maqsadlari haqida bizga ma'lumot bera olasizmi?

-Assalomu alaykum, avvalo o'zimni tanishtirib o'tmoqchiman. Men Erdem Hamaratlı, 6 yildan beri Bursa Uludağ Universiteti Turk tilini o'qitish amaliyoti va tadqiqot markazi (ULUTÖMER)da faoliyat yuritib kelmoqdaman. Shu bilan birga markaz direktorining o'rinbosari lavozimida ham ishlayman. Samimiy taklifingiz uchun o'zim va markazimiz nomidan sizga minnatdorchilik bildiraman.

ULUTÖMER sifatida bizning asosiy vazifamiz quyidagilardan iborat: “Turk tilini o'rgatish, Turkiyani va turk madaniyatini tanishtirish, mamlakat ichkarisidagi va xorijdagi turli tashkilot va muassasalar bilan hamkorlikda ishlash, tegishli davlat idoralari bilan birgalikda ta'lim, ilmiy izlanishlar, amaliyotlar va nashr faoliyatlarini olib borish; turk tilini o'rgatish metodikasi bo'yicha tadqiqotlar va amaliy ishlar yuritish; olib borilayotgan ishlarni qo'llab-quvvatlash va ushbu sohadagi faoliyatlarga yetakchilik qilishdir.”

Boshqacha aytganda, dunyoning turli burchaklaridan kelgan shaxslarga turk tilini barcha nozikliklari bilan, samarali muloqot qila oladigan darajada o'rgatish va shu bilan birga boy turk madaniyatini ularga tanishtirish orqali turli madaniyatlar o'rtasida ko'priq vazifasini bajarishdir. Til faqat aloqa vositasi emas; bu – bir madaniyatni anglash, o'sha madaniyat bilan o'zaro ta'sirga kirishish va turli nuqtai nazarlarni egallash yo'lidir. Biz ham aynan shu anglash bilan, talabalarimiz faqat til ko'nikmalarini rivojlantirish bilan cheklanmay, balki turk jamiyatini va qadriyatlarini yaqindan tanib olishlarini maqsad qilganmiz.

Asosiy maqsadimiz (vazifamiz): “Ichki va tashqi muhitda turk tilini o'rgatishda zamonaviy va innovatsion metodlardan foydalanib, bu usullarning rivojlanishiga hissa qo'shish; chet elliklarga turk tilini o'rgatishda ilmiy va zamonaviy yutuqlar asosida, Yevropa Tillarining Umumiy Referens Dasturi (CEFR)ga muvofiq tarzda ta'lim-tarbiya ishlarini olib borishdir. Zamonaviy usul-texnika va texnologik vositalar bilan til o'rgatishda; ijtimoiy va madaniy tadbirlar orqali Turkiyani va turk madaniyatini tanishtirishda, boshta Bursa shahri bo'lish bilan birga butun Turkiyada va dunyoda nufuzli, obro'li va ibratli bir muassasa bo'lish.”

ERDEM HAMARATLI

Xulosa qilib aytganda, til o'qitish sohasida milliy va xalqaro darajada hurmatga sazovor, yangilikka ochiq va ilg'or bir markaz bo'lish – bizning asosiy maqsadimizdir.

— Ulutömer tarkibida, dunyoning turli hududlaridan kelgan ko'plab talabalar turk tilini o'rganish maqsadida bir joyga to'planmoqda. Sizningcha, bunday ko'p tilli va ko'p madaniyatli ta'lim muhitida til o'qitishning o'ziga xos afzalliklari nimalardan iborat ?

— Ko'p tilli va ko'p madaniyatli muhitda til o'qitishning go'zal jihatlari juda ko'p, biroq bu bir vaqtning o'zida muayyan qiyinchiliklarni ham o'z ichiga olgan jarayondir. Avvalo, talabalar bir-birlarining tillarini – ayrim istisnolardan tashqari – bilmaganliklari sababli umumiy aloqa tili sifatida turk tili ishlatiladi. Oraliq (vositachi) til ishlatish ehtiyoji kamayadi, bu esa til o'qitish nuqtai nazaridan juda samarali bo'ladi. Bu yerda o'zaro (tengdosh) o'rganish ham sodir bo'ladi.

DİL ÖĞRENMENİN KALBI BURSA'DA ATIYOR ULUDAĞ TÖMER

-Hocam, röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederiz. Öncelikle Ulutömer'in köklü geçmişiyle birlikte günümüzdeki misyonu ve geleceğe yönelik vizyonu hakkında bizleri bilgilendirebilir misiniz?

Erdem: Merhaba, öncelikle kendimi tanıtmak istiyorum. Ben Öğr. Gör. Erdem Hamarathı, 6 yıldır Bursa Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (ULUTÖMER)'de görev yapıyorum. Aynı zamanda müdür yardımcılığını yürütüyorum. Daha evvel, yaklaşık 7 yıl Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde yurt dışında da Türkçe öğretimi faaliyetlerinde bulundum. Nazik davetiniz için kendi adıma ve kurumum adına teşekkür ederim. ULUTÖMER olarak temel misyonumuz: “Türkçe öğretmek, Türkiye’yi ve Türk kültürünü tanıtmak, yurt içi ve yurt dışındaki çeşitli kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak eğitim-öğretim, araştırma, uygulama ve yayın faaliyetlerinde bulunmak; Türkçe öğretim yöntemleri konusunda araştırma ve uygulamalar yapmak; yapılmakta olan çalışmalara destek vermek; bu alanda yapılan çalışmalara öncülük etmektir. “

Daha farklı bir ifadeyle, dünyanın dört bir yanından gelen bireylere Türk dilini tüm incelikleriyle, etkili bir iletişim kurabilecekleri düzeyde öğretmek ve aynı zamanda zengin Türk kültürünü onlara tanıtarak farklı kültürler arasında bir köprü vazifesi görmektir. Dil sadece bir iletişim aracı değildir; bir kültürü anlama, o kültürle etkileşim kurma ve farklı bakış açıları kazanma yoludur. Biz de bu bilinçle, öğrencilerimizin sadece dil becerilerini geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda Türk toplumunu ve değerlerini yakından tanımalarını hedefliyoruz. Temel vizyonumuz: “Yurt içi ve yurt dışında Türkçenin öğretilmesinde çağdaş ve yenilikçi metotlar kullanarak bu yöntemlerin gelişme ve ilerlemesine katkıda bulunmak; Türkçeyi yabancılara öğretirken bilimsel ve çağdaş gelişmelerin ışığında, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına uygun olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmektir. Çağdaş yöntem-teknikler ve teknolojik araçlarla dil öğretiminde; sosyal ve kültürel etkinliklerle Türkiye’nin ve Türk kültürünün tanıtımında, başta Bursa olmak üzere tüm Türkiye’de ve dünyada seçkin, saygın ve örnek bir kurum olmak.”

Özetle, dil öğretimi alanında hem ulusal hem de uluslararası düzeyde saygın, yenilikçi ve öncü bir merkez olmak temel vizyonumuzu oluşturuyor.

-Ulutömer bünyesinde, dünyanın farklı coğrafyalarından gelen pek çok öğrenci Türkçe öğrenme amacıyla bir araya geliyor. Sizce böylesine çok dilli ve çok kültürlü bir öğrenme ortamında dil öğretiminin sunduğu benzersiz avantajlar nelerdir ve beraberinde getirdiği özel zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?

-Çok dilli ve çok kültürlü bir ortamda dil öğretimi yapmanın güzel tarafları oldukça fazla, ancak aynı zamanda zorluklar da içeren bir süreç. İlk olarak öğrenciler birbirlerinin dillerini - istisnalar hariç- bilmedikleri için ortak dil Türkçe oluyor. Aracı dil kullanımı ihtimali azalıyor, bu da dil öğretimi açısından oldukça verimli oluyor. Burada akran öğrenmesi de gerçekleşiyor.

Yana bir chiroyli jihati — bu ko'p madaniyatli muhit bo'lib, talabalar dunyoning turli hududlaridan kelgan do'stlarining madaniyatini bevosita o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishidir. Bunday sinflarda o'qiyotgan talabani bir o'ylab ko'ring — uning dunyoqarashi va bilimi qanchalik kengayadi... Bu holat ayni paytda empatiya tuyg'usini ham kuchaytiradi. Har xil tillar, madaniyatlar, e'tiqodlardan kelgan shaxslarning bir joyda bo'lishi tanishuv imkonini yaratadi va boshqa madaniyatlarga nisbatan xabardorlikni oshiradi. Bizning Yunus nima degan edi:

“Keling, tanishaylik, ishni oson qilaylik, seveylik va sevilaylik — bu dunyo hech kimga qolmaydi.” Boshqa tomondan esa, turli madaniyatlardan kelgan talabalar odatlari, kutgan narsalari va o'rganish uslublari bir-biridan juda farq qilishi mumkin. Bu esa o'qituvchi uchun juda murakkab vaziyat bo'lishi mumkin. Ba'zi davlatlardan kelgan talabalar turk tili va madaniyatiga yaxshi darajada tayyor bo'lishsa, boshqalarda bu tayyorgarlik yetarli bo'lmasligi mumkin. Bu vaziyatni boshqarish oson emas. Hatto ayrim talabalar turk tiliga yuqori darajada tayyor bo'lishi, boshqa talabalarni aqliy va hissiy jihatdan qiynab qo'yishi mumkin. O'qituvchi bu muvozanatni yaxshi saqlashi kerak.

Til o'rganish jarayoni, ayniqsa motivatsiyani saqlash va o'rganishni uzluksiz davom ettirish nuqtai nazaridan, ba'zida talabalar uchun qiyin bo'lishi mumkin. Siz tajribali bir o'qituvchi sifatida, til o'rganishda muvaffaqiyatni oshirish va talabalarni ushbu qiyinchiliklarni yengib o'tishga yordam berish uchun ularga qanday amaliy strategiyalarni tavsiya qilasiz?

— Til o'rganish — bu qiyin ish. Sabr, iroda va intizom talab qiladi. Albatta, ba'zi talabalar bu yo'lda to'xtab qolishi, yo'ldan chiqib ketishi mumkin. Bu jarayonda ham muassasa sifatida, ham o'qituvchi sifatida talabalarni rag'batlantirish juda muhim. Men avvalo ularga maqsad belgilashda yordam berishga harakat qilaman. Ba'zi talabalar aniq va ravshan maqsadlarga ega bo'lishadi, ba'zilar esa bu borada ancha noaniq bo'lishi mumkin. Shu bosqichda men ularga ilmiy va ijtimoiy hayotlarida qisqa va uzoq muddatli, amalga oshiriladigan maqsadlar belgilashni maslahat beraman. Turk tilini yaxshi o'rganish ularning bu maqsadlariga yetishishda qanchalik muhim ekanini tushunib yetishlariga yordam berishga harakat qilaman. Ko'pchilik odamlar yelkasiga olishga jur'at eta olmaydigan yukni ko'tarishga jasorat topganliklari o'z-o'zidan ularning salohiyatini ko'rsatadi, deb ularni ruhlantirishga harakat qilaman. Yana shuni ta'kidlash kerakki, talaba o'rganganlarini qo'llay olgan sari, ko'proq motivatsiyaga ega bo'ladi. Shu ma'noda biz ularga mashq qilish imkoniyati bo'lgan, tilni tabiiy muhitda qo'llab mustahkamlashlari mumkin bo'lgan sharoitlar yaratishga harakat qilamiz.

Masalan: ULUTÖMER tarkibida 2024–2025 o'quv yilida ko'plab ijtimoiy va madaniy tadbirlarni amalga oshirdik, bu tadbirlarda turk tilini o'rganayotgan talabalarni turklar bilan uchrashtirib, ular uchun muloqot imkoniyatini yaratishga harakat qildik. Bundan tashqari, onlayn muhitlarda ham ularning yonida ekanligimizni doimiy ravishda ko'rsatmoqdamiz. Barcha o'qituvchilarimiz WhatsApp guruhlarida va ijtimoiy tarmoqlarda har doim ular bilan aloqada bo'lishlari mumkin. Shuningdek, talabalarning muvaffaqiyatlarini rag'batlantirishga harakat qilamiz. Bu rag'batlantirish ba'zida sayohat tashkil etish, ba'zida minnatdorchilik maktubi taqdim etish, ba'zida esa kichik bir sovg'a berish shaklida bo'lishi mumkin.

– Bakalavriat ta'limingizni Uludağ Universitetida tamomlagan inson sifatida sizdan shuni so'ramoqchiman: Sizningcha, Uludağ Universitetini Turkiyadagi boshqa nufuzli universitetlardan ajratib turadigan eng yaqqol va kuchli jihatlar nimalardan iborat?

— Bursa Uludağ Universiteti bu yil o'zining 50 yillik yubileyini nishonlayotgan qadimiy bir ta'lim muassasasi hisoblanadi. 50 yil davomida u akademik sohada milliy va xalqaro platformalarda o'zini isbotlagan universitetdir. Hozirda u o'z tarkibida 15 ta Fakultet, 3 ta Oliy maktab, 15 ta Kasb-hunar kolleji, 1 ta Konservatoriya, 4 ta Institut, 25 ta Amaliyot va Tadqiqot Markazi hamda Rektoratga qarashli 5 ta bo'limni birlashtiradi. Bundan tashqari, yashil va tabiiy go'zalliklarga boy kampusga ega.

Bir diğ er güzel tarafı ise çok kültürlü bir ortam olması ve öğrencilerin dünyanın farklı bölgelerinden gelen arkadaşlarının kültürünü birinci elden  ğrenebilmeleridir. Böyle sınıflarda okuyan bir öğrencinin vizyonunun ve bilgisinin ne kadar geliştiğini bir düşünün... Bu aynı zamanda empati duygusunu da güçlendiriyor. Farklı dillerden, kültürlerden, inançlardan bireylerin bir arada olması hem tanışmayı sağlıyor hem de farklı kültürlere karşı farkındalığı artırıyor. Ne demiş bizim Yunus “Gelin tanış olalım, içi kolay kılalım, sevelim sevillelim, bu dünya kimseye kalmaz”

Diğ er taraftan, farklı kültürlerden gelen öğrencilerin alışkanlıkları, beklentileri, öğrenme yapıları birbirinden çok farklı olabiliyor. Bu da  ğretmen açısından oldukça zor bir durum. Bazı ülkelerden gelenlerin Türk dili ve kültürüne olan bilgi ve yatkınlığı istenen düzeydeyken, bazılarında bu durum düşük düzeyde olabiliyor. Bu durumu kontrol edebilmek kolay olmuyor. Hatta bazı  ğrencilerin Türkçe açısından hazırbulunuşluğunun yüksek olması diğ er öğrencileri bilişsel ve duyuşsal olarak zorlayabiliyor. Öğretmenin bu dengeyi iyi sağlaması gerek.

Dil  ğrenme süreci, özellikle motivasyonun korunması ve öğrenme sürekliliğinin sağlanması açısından öğrenciler için zaman zaman zorlayıcı olabiliyor. Siz deneyimli bir eğitimci olarak, dil öğreniminde başarıyı artırmak ve öğrencilerin bu zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olmak için onlara ne gibi pratik stratejiler önerirsiniz?

-Dil öğrenmek zor bir iş. Sabır, azim ve disiplin gerektiriyor. Tabii, bazı öğrenciler bu yolda sekteye uğrayabiliyor, yolda kalabiliyorlar. Bu süreçte hem kurumsal anlamda hem de  ğretmen olarak öğrencileri motive edebilmek önemli. Ben öncelikle onların hedef belirlemelerine yardımcı olmaya çalışıyorum. Kimi  ğrenciler net ve belirgin hedeflere sahipken kimi öğrenciler bu durumdan uzak olabiliyor. Bu aşamada, onlara akademik ve sosyal hayatlarında kısa ve uzun vadeli, uygulanabilir hedefler belirlemelerini salık veriyorum. Türkçeyi iyice öğrenmelerinin bu hedefe ulaşmalarında ne derece önemli olduğunu anlamalarını sağlamaya çalışıyorum. Birçok insanın altına girmekten çekindikleri bir yükün altına girme cesareti göstermelerinin bile başlı başına onların kapasitesini gösterdiğini ifade ederek onları motive etmeye çalışıyorum. Bir de  ğrenci öğrendiklerini kullanabildik e motive olur. Bu anlamda onlara pratik yapacakları, doğal ortamda dili kullanıp pekiştirebilecekleri ortamlar oluşurmaya çalışıyoruz.

 rnek vermek gerekirse ULUTÖMER bünyesinde 2024-2025 yılında birçok sosyal ve kültürel faaliyet gerçekleştirdik, bu faaliyetlerde Türkçe öğrenene  ğrencileri Türklerle bir araya getirmeye ve iletişim imk nı sağlamaya çalıştık. Bunun yanı sıra çevrim içi ortamlarda da sürekli onların yanında olduğumuzu gösteriyoruz. Tüm hocalarımız whatsapp gruplarında ve sosyal medyada istedikleri zaman hocalarına danışabiliyor. Bunun yanı sıra başarı durumlarında onları  d llandirmeye çalışıyoruz. Bu  d llandirme bazen bir gezi, bazen bir teşekkür belgesi verme, bazen bir hediye verme şeklinde olabiliyor.

-Lisans eğitiminizi Uludağ  niversitesi'nde tamamlamış biri olarak sormak isterim: Sizce Uludağ  niversitesi'ni Türkiye'deki diğ er saygın üniversitelerden ayıran en belirgin ve güçlü yönler nelerdir?

-Bursa Uludağ  niversitesi bu yıl 50. kuruluş yılını kutlayan köklü bir eğitim kurumudur. 50 yıllık sürede akademik anlamda ulusal ve uluslararası platformlarda kendini kanıtlamış bir  niversitedir. H lihazırda bünyesinde 15 Fakülte, 3 Yüksekokul, 15 Meslek Yüksekokulu, 1 Konservatuar, 4 Enstitü, 25 Uygulama ve Araştırma Merkezi ile 1 Araştırma Merkezi ve Rektörlüğe bağlı olarak kurulan 5 bölüm bulunmaktadır. Ek olarak, yemyeşil ve doğal g zelli lerle bezenmiş bir kampüse sahiptir.

Talabalarimiz bu muhitda ham akademik ta'limlarini, ham ijtimoiy va madaniy faoliyatlarini samarali tarzda olib bora olishmoqda. Universitetimiz xalqaro tus olishga ham katta ahamiyat beradigan bir muassasadir. Mavjud akademik tarkibimizning xalqaro indekslarda chop etilgan asarlari va patentlari, olib borayotgan loyihalari, shuningdek universitetimizda tahsil olayotgan minglab xalqaro talabalar tufayli muhim bir mavqega ega bo'lganmiz.

Hozirda universitetimizda qariyb 6000 nafar xalqaro talaba ta'lim olmoqda. Ular orasida turkiy davlatlardan kelgan talabalar yetakchi o'rinni egallaydi.

So'nggi nuqtada shuni aytish joizki, universitetimizning Bursa shahrida joylashgan bo'lishi ham alohida bir ustunlikdir. Bursaning tarixiy va geografik xususiyatlari, sanoat kuchi, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanganligi, shuningdek Istanbulga yaqinligi – bularning barchasi ortiqcha qiymat sifatida ko'rsatiladi. Bu omillar birgalikda olganda, Uludağ Universiteti talabalariga sifatli akademik ta'lim bilan birga boy ijtimoiy va madaniy tajriba taklif etadigan, afzal ko'rilishga loyiq oliy ta'lim muassasasidir.

- Turk tilini xorijiy til sifatida o'qitish jarayonida sizni eng ko'p qiynagan yoki ustida eng ko'p o'ylagan asosiy masalalar nimalardan iborat? Ushbu qiyinchiliklarning ustidan kelish uchun qanday pedagogik yondashuvlarni qo'llaysiz?

Chet elda turk tilini xorijiy til sifatida o'qitishda duch kelgan qiyinchiliklarimizdan biri — talabalarimizning turk tilini amaliyotda qo'llash imkoniyatlarining cheklanganligidir. Yana shuni ham aytish joizki, til va madaniyat bir-biridan ajralmas ikkita muhim tarkibiy qismdir. Shu bois, talabalar bu tilni o'z mamlakatlarida o'rganishga urinayotganlarida, tilning tabiiy ishlatilishi, tilga ta'sirda bo'lish, madaniyat jihatini anglash va uni o'zlashtirish borasida kamchiliklar bo'lishi mumkin edi. Bunday kamchiliklarning oldini olish maqsadida o'tkazgan ijtimoiy tadbirlarimiz orqali yechim topishga harakat qilganmiz. Masalan, Turkiyadan yozuvchi, shoir, san'atkor, oshpaz kabi shaxslarni taklif etib, ularni talabalar bilan uchrashtirishga harakat qilganmiz. Umumiy qiyinchiliklarga nazar tashlaydigan bo'lsak, yozma ko'nikma talabalar uchun eng qiyin shakllanadigan ko'nikmalardan biri ekanligini aytishim mumkin. Bu esa, albatta, o'qituvchi sifatida sizning ham kurashishingiz kerak bo'lgan muammo bo'ladi. Talabalar TÖMERni tamomlab fakultet yoki institutda akademik ta'limga o'tgach, ko'pincha qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bu oson yechiladigan muammo emas, albatta. Ehtimol, ko'plab tillarning o'qitilishida xuddi shunday holat mavjuddir. Shu nuqtai nazardan, Turkiyada akademik muhitda simpoziumlar, kongresslar, seminarlar orqali bu muammolar muhokama qilinadi va turli yechim takliflari ilgari suriladi. Shuningdek, biz ham taklif sifatida ishlab chiqqan ta'lim loyihalarimizni talabalar ustida sinab ko'rib, natijalarini dissertatsiyalarimizda va maqolalarimizda e'lon qilamiz.

Talabalarimizga bu yo'lda doimiy yordam berib, fikr-mulohazalar bildirish orqali umumiy til rivojlanishida, xususan yozma ko'nikmalarining yaxshilanishida yo'l ko'rsatishga harakat qilamiz.

-O'qituvchilik tajribangizga asoslanib, ayniqsa, O'zbekistonga o'xshash madaniy va tarixiy aloqalarimiz bor bo'lgan mintaqadan Turkiyaga kelib ta'lim olishni istagan talabalarga, ham akademik, ham ijtimoiy moslashish jarayonlarini osonlashtirish uchun qanday qimmatli tavsiyalar berardingiz?

-So'nggi yillarda mamlakatimizda O'zbekistondan kelgan talabalar bilan ko'p uchrashamiz. Bu bizni juda xursand qiladi. Insholloh, Turkiyadan ham O'zbekistonga ta'lim maqsadida talabalar harakati ortadi. Aslida, O'zbekistondan kelgan talabalar Turkiyaga va turk ta'lim tizimiga moslashishda katta qiyinchiliklar ko'rmaydilar. Mening kuzatuvlarimga ko'ra, ular juda qisqa vaqt ichida moslasha olishadi. Ammo baribir bir nechta tavsiyalarni aytish kerak bo'lsa, quyidagilarni bildiraman: Turkiyaga kelishdan oldin asosiy darajada til ko'nikmalariga ega bo'lishlari ularning ishini osonlashtiradi. Albatta, akademik ma'noda Turkiyada bir universitetda til ta'limini olishlarini qat'iyon tavsiya qilaman, lekin oddiy ehtiyojlarini qondiradigan darajada til o'rganib kelishlari foydali bo'ladi. Shuningdek, Turkiya turklarini va ularning madaniyatini o'rganishlari kerak.

Öğrencilerimiz bu ortamda hem akademik eğitimlerini hem de sosyal/kültürel faaliyetlerini verimli bir şekilde yürütebiliyorlar. Üniversitemiz uluslararasılaşmaya da büyük önem veren bir kurumdur. Hem mevcut akademik kadromuzun üretimlerinin uluslararası indekslerde yayımlanan eserleri ve patentleri, yürüttükleri projeler hem de üniversitemizde eğitim alan binlerce uluslararası öğrenciler ile önemli bir konum elde etmiştir. Şu anda üniversitemizde 6000 dolayında uluslararası öğrenci eğitim almaktadır. Bunların arasında Türk devletlerinden gelen öğrenciler ilk sıralarda yer almaktadır. Son olarak Bursa şehrinde yer alıyor olmamız üniversitemize ayrı bir değer katıyor. Bursa'nın tarihi ve coğrafi özellikleri, sanayisinin gücü, ekonomik ve sosyal gelişmişliği ve İstanbul'a olan yakınlığı artı değer olarak ifade edilebilir. Tüm bu faktörler bir araya geldiğinde, Uludağ Üniversitesi öğrencilerine kaliteli bir akademik eğitimin yanı sıra zengin bir sosyal ve kültürel deneyim sunan, tercih edilesi bir yükseköğretim kurumudur.

-Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğretme sürecinde sizi en çok zorlayan veya üzerine en çok düşündüğünüz temel konular nelerdir? Bu zorlukların üstesinden gelmek için ne gibi pedagojik yaklaşımlar benimsiyorsunuz?

Yurt dışında Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken zorlandığımız durumlardan biri öğrencilerimizin Türkçeyi pratik edebilecekleri imkânların sınırlı olmasıdır. Bir de dil ve kültür birbirinden ayrılamaz iki bileşen. Dolayısıyla öğrenciler bu dili kendi ülkelerinde öğrenmeye çalıştıklarından dilin doğal kullanımı, dile maruz kalma, kültür boyutunu tanıma ve edinme açısından eksiklikler olabiliyordu. Bunu gidermek için yürüttüğümüz sosyal faaliyetler ile çözüm bulmaya çalışıyorduk. Türkiye'den davet ettiğimiz yazar, şair, sanatçı, aşçı vb. kişilerle onları bir araya getirmeye çalışıyorduk.

Genel anlamda zorluklara baktığımızda yazma becerisinin öğrenciler açısından oldukça zor kazanılan bir beceri olduğunu ifade edebilirim. Bu bir öğretmen olarak sizin de baş etmeniz gereken bir zorluk oluyor, tabii. Öğrenciler TÖMER'den mezun olup fakülte veya enstitüde akademik eğitime geçtiklerinde zorluk yaşıyorlar. Bu gerçekten çözümü kolay bir durum değil. Sanırım birçok dilin öğretimi için aynı durum geçerlidir. Bu açıdan, Türkiye'de akademik camiada sempozyumlar, kongreler, çalıştaylar yoluyla bu sorunlar masaya yatırılıyor ve çözüm önerileri sunuluyor. Ayrıca, biz de öneri mahiyetindeki eğitim tasarımlarımızı öğrenciler üzerinde uygulayarak sonuçlarını tezlerimizde, makalelerimizde bunları yayınlıyoruz.

Öğrencilerimize de bu yolda sürekli destek olarak, geri bildirimlerde bulunarak genel olarak dil gelişimleri özelde de yazma becerilerinin gelişimi açısından yol göstermeye çalışıyoruz.

-Öğretmenlik deneyimlerinizden yola çıkarak, özellikle Özbekistan gibi kültürel ve tarihi bağlarımızın olduğu bir coğrafyadan Türkiye'ye gelerek eğitim almak isteyen öğrencilere, hem akademik hem de sosyal uyum süreçlerini kolaylaştırmak adına ne gibi değerli önerilerde bulunmak istersiniz?

-Ülkemizde son yıllarda Özbekistan'dan gelen öğrencilerle çokça karşılaşıyoruz. Bu da bizi oldukça memnun ediyor. İnşallah, Türkiye'den de Özbekistan'a eğitim amaçlı öğrenci hareketliliği artış gösterir. Aslında Özbekistan'dan gelen öğrenciler Türkiye'ye ve Türk eğitim sistemine uyum konusunda çok sorun yaşamıyorlar. Gözlemlerim bana çok kısa sürede adapte olabildiklerini söylüyor. Ancak yine de birkaç öneride bulunmak gerekirse şunları ifade edebilirim: Türkiye'ye gelmeden önce temel seviyede dil becerilerine sahip olmaları onların işini kolaylaştırır. Tabii, akademik anlamda Türkiye'de bir üniversitede dil eğitimi almalarını kesinlikle öneririm ancak basit ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde dil öğrenip gelmeleri faydalı olur. Ayrıca, Türkiye Türklerini ve kültürünü araştırmalılar.

O'zbekistondan kelgan talabalar Turkiyada o'zlarini begona his qilishmaydi, ammo baribir kelishdan oldin tadqiqot qilishlari yaxshi bo'ladi. Turkiyaga kelgach, nafaqat turklar, balki boshqa millatlardan kelgan odamlar bilan yaqin munosabatlar o'rnatishni tavsiya qilaman. Ba'zi talabalar chet elga chiqib ketganda faqat o'z yurtlaridagilar bilan muloqot qilishga moyil bo'lishadi. Bunday qilish o'rniga, Turkiyadagi aka-ukolari bilan ko'p suhbatlashadigan muhitlarga qo'shilishsin. Universitetimizda ayniqsa talaba jamoalari bu jihatdan ularga katta yordam beradi. Kelgach, bu jamoalarni o'rganib, a'zo bo'lishlari mumkin. Oxirgi gap, ta'lim maqsadida kelganlarini unutmay, tartibli ravishda o'zlarini rivojlantirishni to'xtatmasliklari kerak. Albatta, ijtimoiy hayotga qo'shilish muhim, lekin ta'lim nuqtai nazaridan Turkiyaning barcha imkoniyatlaridan eng yaxshi foydalanishga yo'naltirilgan tartib bilan ishlashlari lozim.

-Siz uchun "Xorazm" va "O'zbekiston" so'zlari qanday chuqur ma'nolarni anglatadi? Ushbu qadimiy yerlarga va madaniy merosga oid fikrlaringizni biz bilan baham ko'rishingiz mumkinmi?

Xorazm va O'zbekiston biz uchun xaritada oddiy joy emas. Turkiyada har kim O'zbekiston nomini eshitganda yuragida muhabbat paydo bo'ladi. Agar bir onaning ikki farzandi bo'lishi misolini keltirsam, noto'g'ri bo'lmaydi, deb o'ylayman. Shu sababli O'zbekiston biz uchun aka-uka mamlakat. O'zbekistondagi aka-ukalarimiz ham xuddi shu his-tuyg'ular va fikrlarda ekanligiga shubham yo'q. Bu aka-ukalik ba'zida unutilishi mumkin. Bu aloqalarni kuchaytirish uchun o'zaro tashriflar muhim deb hisoblayman. Shuningdek, akademik va madaniy hamkorlikni ham albatta oshirish kerak. Bir-birimizning kuchli tomonlarimizni tanib, ulardan imkon qadar foydalangan holda ikki mamlakat uchun ham foydali bo'ladi. Bundan tashqari, O'zbekiston Turk-Islom tarixi nuqtai nazaridan ham muhim mintqa. Turklar Islomni qabul qilgandan keyin nafaqat Islom mintaqasiga, balki insoniyat ilm tarixi sohasiga qanday hissa qo'shganini aniq ko'rsatadigan joy. Bu nuqtai nazardan ham bizni faxrlantiradigan hudud. O'zbekiston hali ham bizga ildizlarimizni, mohiyatimizni eslatishni uddalay oladigan noyob mintqa. Umuman olganda, Xorazm va O'zbekiston Turkiya turklari uchun har doim qalbimizda o'ziga xos o'rin tutgan, aka-ukalarimizning yurtidir. Aka-ukalarimizga Turkiyadan, Bursadan chin dildan salomlarimni yo'llayman.

Zaten Özbekistanlı öğrenciler Türkiye’de kendini yabancı hissetmez ancak yine de araştırıp gelmeleri güzel olur. Türkiye’ye geldiklerinde hem Türklerle hem de diğer milletlerden gelen insanlarla yakın ilişki kurmalarını öneririm. Kimi öğrencilerde yurt dışına gittiklerinde sadece kendi ülkelerinden olanlarla iletişim kurma eğilimi olabiliyor. Bunu yapmak yerine Türkiye’deki kardeşleri ile çokça diyalog kurabilecekleri ortamlara dahil olmaya çalışsınlar. Üniversitemizde özellikle öğrenci toplulukları bu açıdan onlara katkı sağlar. Geldiklerinde bu toplulukları araştırıp üye olabilirler. Son olarak, eğitim amaçlı geldiklerini unutmadan disiplinli bir şekilde kendilerini geliştirmekten vazgeçmemeliler. Elbette sosyal hayata dahil olmak önemli ancak eğitim açısından Türkiye’nin tüm imkânlarından en iyi faydalanacak şekilde bir disiplinle çalışmalılar.

-Sizin için "Harezm" ve "Özbekistan" kelimeleri ne gibi derin anlamlar ifade ediyor? Bu kadim topraklar ve kültürel miras hakkındaki düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız?

-Harezm ve Özbekistan bizim için haritada birer konumdan ibaret değil. Türkiye’de herkes Özbekistan’ın adını duyduğunda kalbinde muhabbet duyar. Bir annenin iki evladı benzetmesini yapsam yanlış bir şey söylemiş olmam sanırım. Bu sebeple Özbekistan bizim için kardeş ülke. Özbekistanlı kardeşlerimizin de aynı duygu ve düşüncede olduğundan hiç şüphem yok. Bu kardeşlik bazen unutulabiliyor. Bu bağları güçlendirmek için karşılıklı ziyaretler önemli bence. Bunun yanı sıra akademik ve kültürel iş birliği de mutlaka artırılmalı. Birbirimizin güçlü yönlerini tanıyıp bunlardan olabildiğince istifade etmek iki ülke açısından da faydalı olacaktır. Bir de Özbekistan Türk-İslam tarihi açısından da önemli bir coğrafya. Türklerin, Müslüman olduktan sonra hem İslam coğrafyası hem de insanlık bilim tarihine ne gibi katkılar yaptığını açıkça gözler önüne sergileyen bir yer. Bu açıdan da kendimizle gurur duymamızı sağlayan bir bölge. Özbekistan hâlâ bize köklerimizi, özümüzü hatırlatmayı becerebilen ender bir coğrafya. Özet olarak Harezm ve Özbekistan, Türkiye Türkleri olarak bizim her zaman kalbimizde müstesna bir yer edinen, kardeşlerimizin yurdu. Kardeşlerimize Türkiye’den, Bursa’dan yürekten selamlarımı iletiyorum.

